

N:o 1.

Af Herr **Jöns Rundbäck**: Om vidtagande dels af sådana anordningar, att Riksdagens förhandlingar kunde i sammandrag allmänheten tillhandahållas, dels ock af åtgärder i syftning att åstadkomma en hastigare tryckning och utdelning af Kamrarnes protokoll m. m.

Vid flera föregående riksdagar, om än icke vid de sednaste, har blifvit ifrågasatt, huru man enklast och lättast skulle kunna meddela allmänheten tillförlitliga och färska samt, så vidt möjligt, fullständiga underrättelser om de mångartade och viktiga ärenden som förekomma vid riksdagarne. Får man sluta till hvad vid frågans behandling vid riksdagarne hittills förekommit, så synes icke mera än en tanke hafva varit derom, att ett ändamålsenligare sätt för spridandet af Riksdagens förhandlingar vore af behovet högeligen påkalladt. För vinnandet af detta ändamål hafva ock vissa mått och steg blifvit vidtagna, såsom utgifvande af en förökad upplaga och ett nedsatt pris å riksdagstrycket, utan att, som jag tror, man dermed kan visa att syftmålet blifvit vunnet. Anledningen härtill torde helt säkert kunna sökas deri, att riksdagstrycket, såsom det nu förekommer, är allt för vidlyftigt för den stora allmänheten och svårfattligt för de i förhandlingarne mindre hemmastadde, som gör det svårt för dem få reda på eller åskådighet af en riksdagsfråga i sin helhet. Lägges härtill det ofta sena, icke alltid följdriktiga sätt hvarpå dessa handlingar, namneligen diskussionsprotokollen, utkomma, oftast efter det en fråga förlorat mycket af intresse och nyhetens behag; så torde man fortfarande tryggt kunna påstå, att sättet, hvarpå riksdagstrycket kommer en fåtalig del af allmänheten till handa, ej är tillfredsställande.

För att få kännedom om Riksdagens förhandlingar, står visserligen den utväg för allmänheten öppen att läsa de allmänna tidningarne; men om man än har mera skäl till att berömma än klandra det sätt, hvarpå en del tidningar redogöra för riksdagsärendena, så torde ändock icke kunna förnekas, särskildt hvad lands-

Bih. till Riksd. Prot. 1873. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 1 Häft. 1

orten beträffar, att redogörelserna ofta äro knapphändiga och icke alltid tillförlitliga, hvilket naturligtvis till stor del beror på bristande utrymme och de källor hvarifrån underrättelserna hemtas. Då härtill kommer, att en tidningsredaktion eller ett bolag, som eger en tidning, icke alltid kan eller får vara intresselös eller opartisk i vissa frågor, och att det jemväl måste bero af en hufvudredaktörs uppfattning, huruvida han anser en fråga vara af den vigt, eller ett tal af den beskaffenhet, att det, såsom stridande mot tidningens tendenser, bör meddelas; så finner man lätt, att icke heller på denna väg erhålles en sann och helgjuten föreställning om riksdagsärendenas gång och behandling.

Något måste således göras för att underlätta spridandet af tillförlitliga underrättelser från Riksdagen och dermed afhjelpa ett allmänt känt behof. Svenska folket, som representeras af Riksdagen, kan med rätta fordra detta, likasom en representant bör ega rättighet att få sina tankar och ord oförkränkta fram för den domstol — allmänna opinionen — der han har att svara. Medlet, hvarigenom detta ändamål kan vinnas, är utgifvandet af riksdagsberättelser i tidningsform, och böra dessa berättelser, under Riksdagens kontroll, så hastigt som möjligt meddelas. Att genom dylika berättelser mycken okunnighet skulle skingras, mycken upplysning spridas samt många skefva föreställningar och oberättigade omdömen på förhand blifva rättade och vederlagda, är min åsigt; likasom Representationen samt våra institutioner och konstitutionela förhållanden derigenom skulle blifva mera kända och värderade. Känt är också, att i alla länder, utom i Sverige, med representativa styrelseformer, allt göres för att meddela allmänheten snabba och tillförlitliga underrättelser om deras riksförsamlingars förhandlingar. Med de medel som stå Riksdagen till buds bör det äfven hos oss blifva en lätt sak att vidtaga liknande anordningar. Till en början bör man dock icke fordra för mycket. Erfarenheten skall snart gifva vid handen de rättelser och förbättringar, som kunna blifva af nöden för att undanrödja uppstående svårigheter och nå en allt större fullkomlighet. Iakttages denna, som jag tror, kloka regel, så böra de hinder, som man uppställt eller föreburit, lätt kunna öfvervinnas, och dessa hinder äro: formela betänkligheter och de med företaget förenade kostnader.

Hvad då först de formela betänkligheterna beträffar, så äro de, enligt min uppfattning, icke större, än att de med en smula god vilja kunna undanrödjans, och för att visa huru detta skall kunna ske, så vågar jag framställa följande enkla anordning:

En hufvudredaktör eller sekreterare antages, som har öfverinseendet öfver tidningens uppsättning, tryckning och spridning. Till biträde erhåller han tvänne kanslister, som, i öfverensstämmelse med Kamrarnes förhandlingar och i den ordning de fortskrida, uppsätta riksdagsberättelsen. Uti tidningen eller berättelsen intages icke bihangstrycket in extenso, utan endast hufvudinnehållet. Så t. ex., af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof intages

endast sjelfva propositionen, eller de beräknade och föreslagna inkomsterna och utgifterna, icke bilagorna. På enahanda sätt förfares med öfriga propositioner och motioner, äfvensom med Utskottens utlåtanden och öfriga vid Riksdagen förekommande ärenden; så att endast i det fall, der någon särskild utredning, såsom ett komitébetänkande, en berättelse eller dylikt, förekommer, detta omnämnes och till sitt hufvud innehåll, då utrymmet sådant medgifver, refereras. Riksdagsberättelsen skulle alltså, ehuru i vissa fall utförligare, redogöra för och få samma utseende som Riksdagens allmänna protokoll eller de s. k. protokollsutdragen. Vid omnämmandet af Kamrarnes beslut bör dock iakttagas, att jemväl samtliga talare, som yttrat sig för, emot eller annorlunda, anföras. Deremot intagas icke deras yttranden, utan böra dessa, i likhet med hvad nu sker, endast intagas i diskussionsprotokollet, hvilket sedan, hvarom mera nedan, såsom bihang skulle åtfölja berättelserna till dem som sådant önska och som å detta bihang särskildt prenumerera. Af sådan beskaffenhet anser jag underrättelserna böra vara, och för att närmare åskådliggöra min mening, tager jag mig friheten att som bilaga bifoga ett förslag till uppställning, som enligt mitt förmenande skulle kunna blifva tillfredsställande, åtminstone till en början. Så anordnad bör redaktionsbestyret ej blifva svårt eller för hufvudredaktören medföra några befarade olägenheter, emedan det mesta som meddelas finnes redan i tryck eller skrift tillgängligt, äfvensom förhandlingarne vid riksdagens början, som då äro kortare, lemna utrymme för meddelandet af propositioner, motioner och öfriga ärenden, som föreläggas till afgörande hos Riksdagen.

I fråga om berättelsens format och tryck anser jag mycket tala därför, att båda delarne blifva lika med nuvarande bihangstrycket, d. v. s. stort kvart-format; men torde icke fullt så breda marginaler vara behöfliga.

Bäst och förmånligast skulle det vara, om dessa berättelser kunde utkomma hvarje dag, så länge riksdagen varar; men i annat fall minst tvänne gånger i veckan, helst på aftnarne de dagar då plenissammanträden hållits. Skulle aftonplena förekomma, kan tidningens utgifvande uppskjutas till följande morgon; men torde i så fall plenissammankomsterna böra ega rum Tisdagar och Fredagar. I motsatt fall, om Onsdagar och Lördagar fortfarande anses böra vara plenidagar och aftonplena då hållas, kan, på det tidningen må kunna sändas med morgonposten åt landsorten, en kort redogörelse i slutet följa om de ärenden hvarom öfverläggning egt rum på aftonen innan tidningen tryckes, för hvilka ärenden sedan i sin ordning närmare redogöres i nästa nummer. Det är en gifven sak att, och för den händelse underrättelserna ej komma att utgifvas dagligen, i samma mån ärendenas mängd eller oftare plenissammanträden sådant kräfva, underrättelserna böra utkomma oftare än tvänne gånger i veckan, hvarförutom vid uppsättningen alltid bör iakttagas, att, när en fråga förekommer som förut förevarit, hänvisning sker till det nummer, der hon förut blifvit berörd; likasom det helt visst skulle göra

tidningen mera användbar, om i slutet ett ordnad register komme att henne åtfölja.

Hvad Kamrarnes öfverläggningar eller diskussionsprotokollen beträffar, som troligen helst läsas, så böra de, oförändrade till sin nuvarande uppställning, såsom bihang åtfölja riksdagsunderrättelserna till dem som sådant önska. Men på det att diskussionsprotokollen, eller detta bihang, må uppfylla sitt ändamål och motsvara allmänhetens fordringar att komma som nyheter, och medan en fråga ännu intresserar, så är nödigt att andra än nu gällande bestämmelser iakttagas för deras uppsättning och justering. I detta hänseende förmodar jag, att man, utan att fordra någon omöjlighet, till en början bör komma derhän, att bestämmas må, det ett inom Kammaren afgifvet yttrande bör vara uppsatt och aflemnadt till justering sednast 12 timmar efter det yttrandet blifvit afgifvet, och vidare: att justering af detsamma bör ega rum inom påföljande 12 timmar. På så sätt kunna yttranden, som blifvit afgifna, vara färdiga att tryckas ett dygn efter det de blifvit hållna och således på tredje dagen derefter i tryck meddelas allmänheten. Detta är en tid, som åtminstone för närvarande och jemförelsevis med hvad som hittills egt rum vid delfäendet af i Kamrarne hållna öfverläggningar, icke kan sägas vara för lång. Att protokollen genast uppsättas och justeras medför flera fördelar, dock torde vid tiden, då plenisammanträden oftare hållas, den ordning böra införas, på det notarierna ej måtte öfveranstängas, att aldrig flera än tvänne dagar å rad användas till plenidagar: och bör för öfrigt å alla de yttranden, som talaren icke sjelf påtecknat att de blifvit af honom justerade, efter justeringstidens utgång påskrifvas: "ojusteradt", som jemväl tryckes antingen i brädden eller till sist vid anförandet. Skulle denna anordning, hvad justeringen inom Andra Kammaren beträffar, ej anses tillfredsställande, så torde, på det ej för svåra misstag måtte i protokollen få insmyga sig och qvarstå, man jemväl der böra, lika som i Första Kammaren, föranstalta derom, att ett par notarier tillsättas som genomsågo yttrandena innan de lemnades till trycket. Förfares på sätt nu antydt är, så skulle alla formela betänkligheter, som hitintills blifvit anförda mot förslaget att utgifva riksdagsunderrettelser, vara i väsendtliga delar undanröjda.

Hvad kostnaderna beträffar, så och om man går till väga som visadt är, böra de ej blifva särdeles stora. I fråga om kostnaderna anser jag, att som regel bör uppställas, det Riksdagen bestrider alla de kostnader, som med uppsättningen och redaktionsbestyret äro förknippade, hvaremot allmänheten bör vidkännas dem för papper, tryck och försändningen. Huru stora kostnaderna för en så anordnad redogörelse för Riksdagens förhandlingar skulle blifva, å ena sidan för Riksdagen å andra för allmänheten, kan, som följande skall visa, med sannolikhet beräknas.

Kamrarnes protokollsutdrag, som vid hvarje riksdag äro ungefär lika, utgjorde vid sistlidne riksdag 43 ark. Om nu antages, att för den något utförligare redogörelsen för Riksdagens förhandlingar, som skulle förekomma i berättelsen,

denna komme att innefatta dubbla antalet eller omkring 80 à 90 ark, till ett pris af 2 öre arket, hvartill en del riksdagstryck nu hålles allmänheten tillhanda, så skulle berättelsen ensamt för sig kosta prenumeranten 1 R:dr 70 eller 1 R:dr 80 öre. Men då det troligen vore bäst att på en gång fastställa ett bestämdt pris för tidningen, så kunde och borde detta, åtminstone till en början, lämpligen sättas till 2 R:dr.

Prenumerationspriset å hvardera Kammarens protokoll är redan bestämdt till 3 R:dr; och komme alltså berättelsen med sitt bihang att kosta 8 R:dr för hvarje riksdag. Då jag emellertid förutsätter, att berättelsen med sitt bihang helt snart får en större spridning, och som denna bör befordras äfven genom prisbillighet, så anser jag, att diskussionsprotokollen, i anseende till den ringa kostnad det medför att öka upplagans storlek, böra gemensamt kunna lemnas till ett pris af 4 R:dr för hvarje riksdag; så att berättelsen med sitt bihang komme att, postarvodet oberäknadt, kosta 6 R:dr R:mt. Riksdagens utgifter för berättelsen och bihanget, utöfver hvad nu erfordras, torde approximativt kunna beräknas till följande:

Redaktörens arvode, 500 R:dr per månad . . .	R:dr 2,000.
2:ne kanslistor	„ 1,600.
arvode till den person som mottager och redovisar prenumerationsafgifterna	„ 600.
2:ne vaktmästare	„ 800.
diverse	„ 500.
tillsammans R:dr 5,500.	

Så prisbillig, så enkel kan anordningen blifva och skulle helt visst ändock motsvara sitt ändamål. Att med tiden andra och ändamålsenligare åtgärder kunna vidtagas, som allt mera befrämja och förbättra den af mig åsyftade berättelsen, likasom att nu genast af mera erfarne personer förbättringar kunna göras i den af mig föreslagna anordningen, är något som motionären förmodar och hoppas.

På grund af hvad jag sålunda haft äran andraga, får jag vördsammast föreslå:

att Riksdagen behagade uppdraga åt dess Kansli-deputerade, dels att vidtaga sådana anordningar, att Riksdagens förhandlingar i sammandrag måtte, i form af en enkel, lätt öfverskådlig berättelse, uppsättas och till trycket befordras för att skyndsamt och till ett billigt pris allmänheten tillhandahållas; dels att för Riksdagen föreslå sådana åtgärder, som kunna befordra en hastigare uppsättning, justering och tryckning af Kamrarnes diskussionsprotokoll, hvilka sedermera såsom bihang till sagda berättelse likaledes böra hållas allmänheten tillhanda; dels att till Riksdagen inkomma med förslag öfver alla härmed förenade

kostnader, hvilka, och för så vidt de ej kunna bestridas med prenumerationsavgifterna, påföras riksdagskostnaderna; dels att, i samråd med Kamrarnes Talmän, utse nödiga och lämpliga personer, hvilka, under talmännens och Kansli-deputerades tillsyn, uppsätta ifrågavarande berättelse samt föranstalta om dess tryckning och spridning.

Om remiss till Riksdagens Kansli-deputerade anhålles vördsammast.

Stockholm den 21 Januari 1873.

J. Rundbäck.

Svenska Riksdagens Förhandlingar.

1873 års Riksdag.

Berättelse.

N:o 00.

Onsdagen den 26 Februari.

Första Kammaren.

kl. 10 f. m.

§ 1.

Protokollet för den 18 innevarande månad f. m. och e. m. äfvensom protokollsutdrag angående af Kammaren nämnda dag fattade beslut godkändes.

§ 2.

På Talmännens derom gjorda framställning beslöt Kammaren att nästa lördag den 2 Mars anställa val af 6 revisorer till deltagande uti innevarande års re-

vision af Stats-, Banko- och Riksgäldsverkens tillstånd, styrelse och förvaltning, dels 3 suppleanter för dessa revisorer.

§ 3.

Föredrogs Statsutskottets utlåtande N:o 00, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens andra hufvudtitel, dervid Kammaren beslöt:

- 1:o att, i anledning af K. M:ts nåd. proposition N:o 1 (se N:o 00), som Statsutskottet tillstyrkt, för år 1874 ställa ett extra anslag af 20,000 R:dr till K. M:ts disposition för att användas till fortsatt underhåll af en lagbyrå;
- 2:o Uti samma nåd. proposition hade K. M:t begärt löneförhöjning åt 2:ne vaktmästare i justitiedepartementet med 100 R:dr för hvardera. Statsutskottet hade afstyrkt denna framställning; men Kammaren beslutade, sedan Herr Grefve H. och Frih. R. yttrat sig för bifall till K. M:ts proposition och Frih. W. samt Herr B. talat för Utskottets förslag, att bifalla den af K. M:t gjorda framställningen;
- 3:o För byggandet af ett cellfängelse i Östhammar hade K. M:t begärt (se N:o 00) ett anslag af 120,000 R:dr. Statsutskottet hade tillstyrkt, att anslaget borde utgå med 90,000 R:dr. Vid ärendets föredragning talade Herrar Grefve G. och B. för bifall till Utskottets förslag, hvaremot Herrar X. Y. Z. yrkade rent afslag. Sedan propositionen i vanlig ordning blifvit framställda, dervid talmannen fann ja öfvervägande för bifall till Utskottets förslag, begärdes och anställdes votering, då 51 ja afgåfvos för Utskottets förslag och 49 nej för afslag.

Kammaren åtskildes kl. 2 e. m.

Andra Kammaren.

kl. 6 e. m.

§ 1.

Föredrogs Lagutskottets betänkande N:o 27, deri Utskottet afstyrkt en af Herr P. inom Andra kammaren väckt motion (se N:o 00), ang. införandet af civiläktenskapet. För bifall till motionärens förslag talade, utom motionären sjelf, Herrar E. och W., för Utskottets förslag Herrar U. och K. Vid af talmannen framställd proposition bifölls Utskottets förslag utan votering.

§ 2.

Föredrogs Banko-utskottets memorial N:o 00, deri Utskottet i anledning af en inom Andra kammaren af Herr S. derom väckt motion (se N:o 00) hemställt, att Riksdagen måtte besluta för Riksbankens räkning inrätta ett lånekontor i Umeå.

För bifall till Utskottets förslag yttrade sig Herrar D. och B., hvaremot Herrar M. och N. yrkade, att kontoret måtte förläggas till Råneå, Herrar Q. och P. till Piteå och Herrar Å. Ä. Ö. till Haparanda. Sedan proposition på de olika yrkandena blifvit framställd och talmannen funnit att ja varit öfvervägande för kontorets förläggning till Piteå, begärdes votering, då till kontraproposition i hufvudvoteringen den mening segrade, som ville hafva kontoret förlagdt till Haparanda, hvilket äfven i hufvudvoteringen bifölls med 106 nej med 69 ja.

§ 7.

Bordlades för andra gången de vid sednaste sammanträdet, i sednaste N:o omnämnda, då första gången bordlagda ärenden.

§ 8.

Till behandling för 1:sta gången anmäldes:

Statsutskottets utlåtanden:

N:o 76, i anledning om väckt motion om statsanslag och lån till Olands-åns upprensning.

N:o 77, i anledning af K. M:ts proposition om afstående af en kronan tillhörig tomt till staden Carlskrona.

Utdelades till riksdagsmännen Kommers-kollegii berättelse angående Sveriges utrikes handel och sjöfart.

Kammaren åtskiljdes kl. 11 e. m. *)

*) Skulle berättelsen komma att utgifvas dagligen, bör i densamma jemväl inflyta kallelserna till pleni- och utskotts-sammanträden.